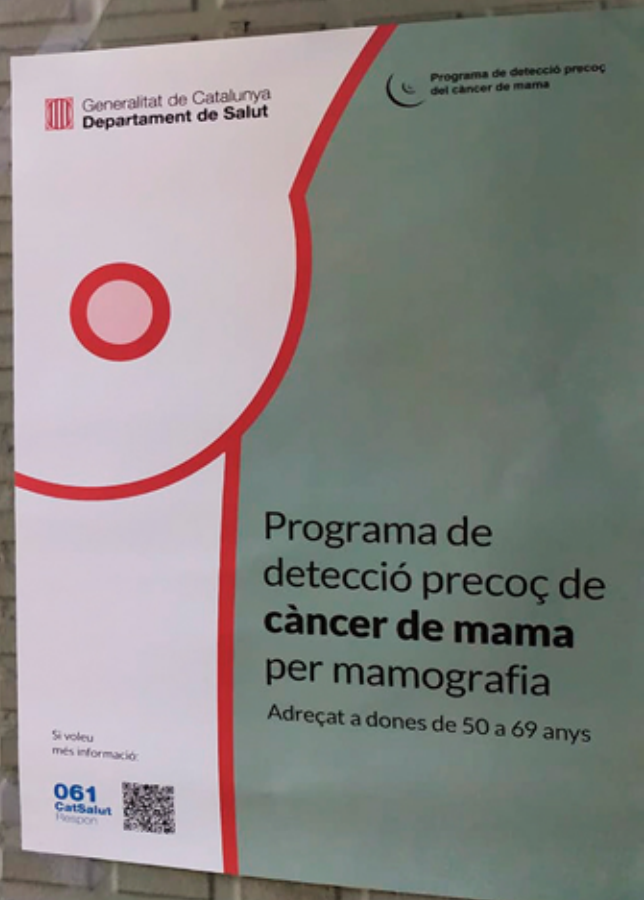

Avaluació del Programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona

2019

CSB Consorci Sanitari de Barcelona

Agència de Salut Pública

La Salut en xifres

©2021 Agència de Salut Pública de Barcelona

Tots els drets reservats. No es permet la reproducció total ni parcial de las imatges o textos d'aquesta publicació sense prèvia autorització.

<https://www.aspb.cat/documents/avaluacio-PDPCM-2019>

Aquesta publicació està sota una llicència

Creative Commons Reconeixement – No Comercial – Compartir Derivades (BY-NC-ND)

<https://creativecommons.org/>

Títol: **Avaluació del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona 2019.**

Responsables de l'Informe

Gemma Serral, Maria José López i Lucia Artazcoz (Agència de Salut Pública de Barcelona, ASPB)

Col·laboradors/es

Xavier Castells, Francesc Macià, Margarita Posso i Marta Román (Parc de Salut Mar)

Xavier Martínez (Hospital Vall d'Hebron)

M Jesús Quintana, Judit Solà (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau)

Jaume Grau, Marta Aldea (Hospital Clínic)

Carme Beni (Consorci Sanitari de Barcelona)

Cita recomanada

Serral G, López MJ, Artazcoz L. Avaluació del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona 2019. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2021.

Índex

Resum executiu.....	4
Resumen ejecutivo	5
Executive summary	6
Introducció.....	7
Objectius	9
Mètodes	11
Resultats.....	13
Conclusions.....	24
Recomanacions	25
Bibliografia.....	26
Annex.....	27

Resum executiu

Des de l'oficina tècnica del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona s'avalua, anualment, una sèrie d'indicadors de procés obtinguts de les unitats de cribratge dels hospitals que conformen el Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona.

El Programa convida a les dones de 50 a 69 anys, residents a la ciutat de Barcelona, a realitzar-se un control mamogràfic bianual.

El Programa es va iniciar fa més de 25 anys i aproximadament, el 55% de les dones convidades hi participen. Anualment, es detecten uns 260 càncers de mama que representa una taxa del 5,4‰.

A continuació, es presenten els resultats obtinguts en l'avaluació del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de l'activitat realitzada en l'any 2019 a la ciutat de Barcelona.

Resumen ejecutivo

Desde la oficina técnica del Programa de Detección Precoz del Cáncer de Mama de Barcelona se evalúa, anualmente, una serie de indicadores de proceso obtenidos de las unidades de cribado de los hospitales que conforman el Programa de Detección Precoz del Cáncer de Mama de Barcelona.

El Programa invita a las mujeres de 50 a 69 años, residentes en la ciudad de Barcelona, a realizarse un control mamográfico bianual.

El Programa se inició hace más de 25 años y aproximadamente, el 55% de las mujeres invitadas participan. Anualmente, se detectan unos 260 cánceres de mama que representa una tasa del 5,4 ‰.

A continuación, se presentan los resultados obtenidos en la evaluación del Programa de Detección Precoz del Cáncer de Mama de la actividad realizada en el año 2019 en la ciudad de Barcelona.

Executive summary

The technical office of the Barcelona Breast Cancer Early Detection Program annually evaluates a series of process indicators obtained from the screening units of the hospitals that make up the Barcelona Breast Cancer Early Detection Program.

The Program invites women from 50 to 69 years old, residing in the city of Barcelona, to undergo a biannual mammogram control.

The Program began more than 25 years ago and approximately 55% of the invited women participate. Annually, about 260 breast cancers are detected, representing a rate of 5.4 ‰.

The results obtained in the evaluation of the Breast Cancer Early Detection Program of the activity carried out in 2019 in the city of Barcelona are presented below.

Introducció

El Programa de detecció precoç del càncer de mama (PDPCM) va començar a Barcelona el novembre de 1995. Va començar als districtes de Sant Martí i Ciutat Vella i es va anar implantant gradualment a la resta de la ciutat. L'any 2004, el PDPCM ja era present a tota la ciutat de Barcelona. El PDPCM va néixer en el context del Pla de Salut de Catalunya llavors vigent amb els objectius operatius definits pel Pla Director d'Oncologia. En aquest marc, es va crear l'Oficina Tècnica (OT) de la ciutat de Barcelona i l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) va rebre l'encàrrec del Consorci Sanitari de Barcelona (CSB) d'assumir-ne les funcions.

L'OT de Barcelona coordina el reclutament de les diferents rondes de dones que s'incorporen cada any al cribratge en cadascun dels districtes de la ciutat; comunica a través de xerrades amb les dones que s'incorporen al cribratge i a través de material específic tant a les dones que s'incorporen al programa com als equips de professionals de l'Atenció primària i altres professionals reforçadors del programa; i finalment, s'encarrega d'avaluar anualment els indicadors referents al procés i resultats del cribratge de tots els hospitals de la ciutat. Amb la informació resultant s'elabora aquest informe d'avaluació que ara es posa a disposició de tots els professionals implicats. Per tant, l'ASPB com a entitat externa i que treballa en la comunitat, assumeix el rol de mediació i articulació de totes les tasques que es deriven de la posada en marxa i avaluació del PDPCM cada any a la ciutat.

La població diana del programa consisteix en les dones de 50 a 69 anys residents a Barcelona. Cada hospital té assignats uns determinats territoris de la ciutat. Dins de cada territori, a més, cada hospital cita a les dones per Àrees Bàsiques de Salut (ABS) i dins de les ABS per secció censal. Les cinc zones en que queda dividida la ciutat, segons l'hospital de referència, poden observar-se a la figura 1.

Figura 1. Distribució territorial de les ABS a nivell de programa de cribratge en funció de l'hospital de referència.

- Hospital del Mar: Ciutat Vella i Sant Martí.
- Hospital de l'Esperança: Gràcia i Sarrià Sant Gervasi.
- Hospital de la Vall d'Hebron: Horta i Nou Barris.
- Hospital Clínic: Esquerra de l'Eixample, Sants-Montjuïc i Les Corts.
- Hospital de la Sta. Creu i St. Pau: Dreta de l'Eixample, Guinardó i Sant Andreu.

L'oferta del programa consisteix en la pràctica d'una mamografia cada 2 anys a totes les dones de 50 a 69 anys. Es fa doble projecció (craniocaudal i obliqua) i doble lectura de cada mamografia per part de dos radiòlegs per separat. En cas de desacord, es fa consens o arbitratge amb un tercer radiòleg.

Objectius

L'objectiu general del programa de detecció precoç de càncer de mama a Barcelona és "estabilitzar la tendència creixent de la mortalitat per càncer de mama en les dones en l'àmbit territorial d'aplicació d'aquest programa"¹.

Recentment, en el context de discussió sobre el cribratge de càncer de mama, la Comissió Assessora de Cribratge del Càncer del Pla Director d'Oncologia va publicar una revisió dels beneficis i efectes adversos². La Comissió va recomanar mantenir el Programa de cribratge de càncer de mama, garantir-ne la qualitat i l'avaluació, i millorar la informació a les dones i professionals per permetre una decisió informada.

En aquest context, les línies estratègiques per al cribratge de càncer de mama, revisats pel Pla contra el Càncer a Catalunya 2015-2020³ i especificats al Pla Director d'Oncologia 2017-2019⁴, són els següents:

- Garantir i millorar la qualitat del Programa i reduir la variabilitat. Per aconseguir això es proposa:
 - Establir uns requisits mínims per als i les professionals i d'organització de les oficines de cribratge.
 - Continuar l'avaluació anual del Programa i millorar el sistema d'avaluació per facilitar el retorn en l'àmbit de les oficines de cribratge, les unitats radiològiques, i professionals.
 - Desenvolupar un programa de formació inicial i continuada de professionals del Programa.
 - Estendre les invitacions a les dones que han participat en el Programa fins als 69 anys a l'edat de 74 anys.
- Facilitar informació a les dones i professionals

- Millorar i homogeneïtzar la informació oferta a la dona convidada sobre els beneficis i riscos del cribratge perquè pugui prendre una decisió informada sobre la seva participació en el Programa.
- Millorar la participació de les dones en el cribratge fins assolir el 70% de participació en el Programa.

Mètodes

Recollida de dades

Cada any, els hospitals envien a l'Oficina Tècnica de l'ASPB les dades de l'activitat realitzada durant l'any anterior a nivell d'ABS per tal de poder calcular els indicadors.

Només es recullen les dades de les ABS que han finalitzat el cribratge, és a dir que han iniciat i acabat el cribratge entre 1 de gener i 31 de desembre de l'any analitzat. Si una ABS no ha finalitzat el cribratge, es deixa per a l'avaluació de l'any següent. Alhora, també es recullen les dades de tot el districte, si aquest ha finalitzat la ronda en l'any que s'avalua.

Descripció dels indicadors

Prèvia revisió de les guies europees de qualitat⁵ i posterior treball de consens amb el grup de Barcelona⁶, es varen establir les següents definicions operatives:

- Població diana: dones d'entre 50 i 69 anys residents a la ciutat de Barcelona.
- Població convidada: dones que un cop tretes les exclusions que determina el programa, són finalment convidades a participar.
- Motius d'exclusió: defunció, diagnòstic previ de càncer de mama, error de padró (dones que es coneix que ja no són al territori i es desconeix on es localitzen ara), malaltia terminal i/o mental profunda que impedeix la realització de la mamografia i dones que es donen de baixa del programa voluntàriament (no en volen ni rebre informació).
- Dones de cribratge inicial: dones que participen per primera vegada en el programa independentment de les vegades que hagin estat convidades a participar. Es poden diferenciar en:
 - Dones primer cribratge i primera invitació: dones convidades per primera vegada i participen en el programa.

- Dones primer cribratge no participants en invitacions anteriors: dones convidades en diverses ocasions que mai han participat i que ara sí que ho han fet.
- Dones de cribratge successius: dones que participen en el programa i que ja ho han fet en alguna ocasió anterior. Es poden diferenciar en:
 - Dones cribratge successius amb participació regular: dones que han estat convidades pel programa de cribratge en l'any que s'està avaluant i que tenen invitacions d'anys anteriors i com a mínim una mamografia del programa feta en els 30 últims mesos.
 - Dones cribratge successiu amb participació irregular: dones que han estat convidades pel programa de cribratge en l'any que s'està avaluant i que tenen invitacions d'anys anteriors i com a mínim una mamografia del programa feta fa 30 mesos o més.

Els indicadors d'avaluació del programa són:

- Accés i ús del cribratge (participació i cobertura)
 - Participació: percentatge de dones convidades que participen en el programa.
 - Cobertura mínima coneguda: dones que es controlen per alguna via, tant si és dins com fora del programa. S'obté afegint a les dones participants, aquelles no participants que es controlen per altres vies (pública i/o privada) i les no participants perquè fa menys de 6 mesos que ja s'han fet una mamografia. És una dada infraestimada, perquè la informació de les no participants s'obté a través de les trucades que fan els hospitals a aquestes dones no participants.
- Indicadors o estàndards de qualitat
 - Control rutinari: dones que, sigui com a resultat directe de la mamografia de cribratge, o després d'haver passat per un procés d'estudi, finalment el resultat és negatiu i per tant seran convocades en un període de dos anys per les vies rutinàries del programa.
 - Reconvocatòria: dones a les quals se'ls fa alguna prova diagnòstica addicional (invasiva o no invasiva) pel motiu mèdic de clarificar la naturalesa d'una anormalitat detectada a la mamografia de cribratge.
 - Proves invasives: dones que són sotmeses a proves invasives (punció).
 - Control avançat: dones que després d'haver passat per un procés d'estudis addicionals, els radiòlegs decideixen convocar-la a un control avançat abans dels 2 anys, concretament a l'any.
 - Taxa de detecció: dones a les que se'ls ha diagnosticat una neoplàsia maligna de la mama per cada 1.000 participants.

Resultats

A Barcelona, la població diana del programa de detecció precoç del càncer de mama és d'unes 200.000 dones i cada any se'n citen aproximadament la meitat.

Resultats de l'activitat realitzada al 2019

Durant el 2019 es va cribrar la població de dones corresponents a 35 Àrees Bàsiques de Salut (ABS) de Barcelona en diferents rondes de cribratge, tal com mostra la Taula 1.

Taula 1. Districte, Àrea Bàsica de Salut i ronda de cribratge a l'any 2019.

Districte	Àrea Bàsica de Salut	Ronda
Ciutat Vella	1B, 1C, 1D, 1E	12 Ronda
Eixample esquerra	2A, 2B, 2C, 2D	9 Ronda
Eixample dreta	2G, 2H	9 Ronda
Sants-Montjuïc	3A, 3C, 3D, 3H	9 Ronda
Sarrià-St. Gervasi	5A, 5B, 5C	10 Ronda
Gràcia	6A, 6B	11 Ronda
Horta	7D, 7F	10 Ronda
Guinardó	7B, 7G	10 Ronda
Nou Barris	8G, 8K, 8L	9 Ronda
	8J	10 Ronda
Sant Andreu	9H, 9E, 9F, 9I	9 Ronda
Sant Martí	10F, 10H, 10I, 10J	12 Ronda

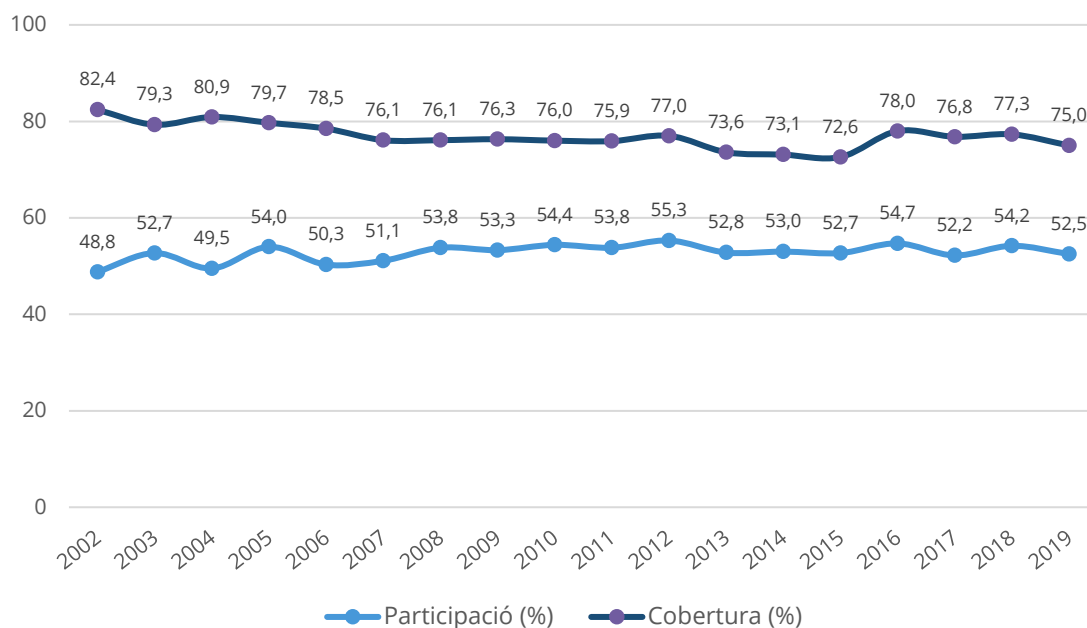
En l'activitat desenvolupada en el 2019, s'ha convidat a participar en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona un total de 95.061 dones, de les quals van participar-hi un total de 49.922 dones, és a dir, un 52,5%, essent la participació inferior al darrer any (54,2% a l'any 2018) i similar a la participació de l'any 2017 (52,2%).

Quant a la cobertura mínima coneguda, és a dir, les dones que a Barcelona es fan mamografies per a la detecció precoç del càncer de mama sigui a través del Programa o per altres vies (principalment en el sector privat) va ser del 75,0%, dada una mica inferior a l'any 2018 (77,3%). Es van diagnosticar 269 càncers pel programa (l'any 2018: 284 càncers), és a dir, una taxa de detecció del 5,4 dones diagnosticades per cada 1.000 participants.

A la Figura 2, es presenta l'evolució de la participació i la cobertura mínima coneguda pel global de la ciutat de Barcelona entre 2002 i 2019. La participació mostra una tendència força estable al llarg dels anys, entre el 52% i el 54%. Contràriament, la cobertura mínima coneguda presenta una tendència de decreixement constant, amb excepció també de l'any 2016 en què augmenta 5,4 punts, tornant a decreixer lleugerament els darrers anys. Cal recordar, que la cobertura equival a les dones que es fan la mamografia de diagnòstic preventiu per qualsevol possible via, i que és una dada infraestimada ja que no hi ha un registre de les dones que es controlen per altres vies. Aquesta dada s'estima a partir de la informació que obtenen els hospitals a través de les dones no participants. Per tant, la disminució de la cobertura podria estar responnent a la capacitat de contacte amb aquelles dones que no participen al programa.

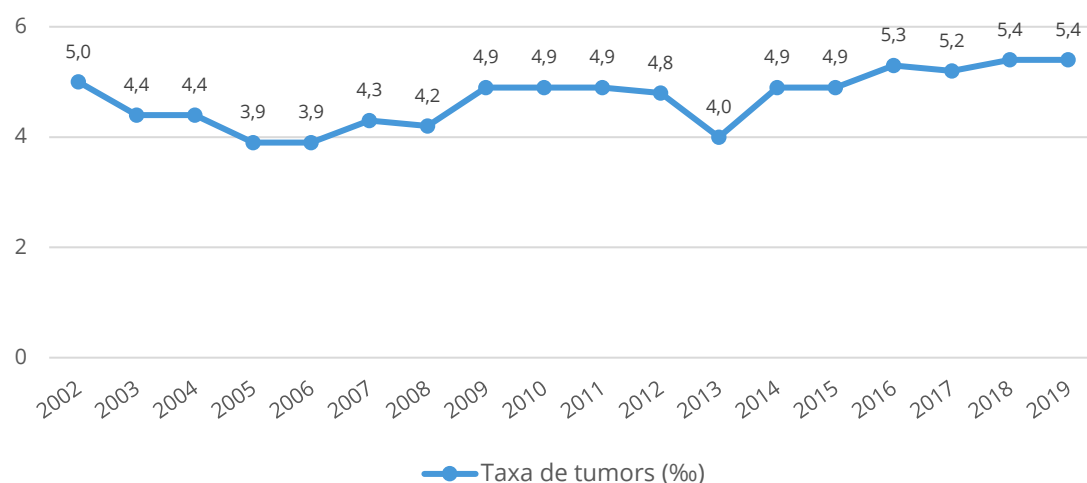
En referència als estàndards aconsellats a nivell europeu⁵, la participació al programa continua estant per sota de les recomanacions, essent aquesta un mínim del 70%. No obstant, la cobertura mínima coneguda es manté dins d'aquests paràmetres.

Figura 2. Evolució de la participació en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona i de la cobertura mínima coneguda segons dades reportades pels hospitals proveïdors del programa des de l'any 2002 fins al 2019.

A la Figura 3 es mostra l'evolució de la taxa de tumors diagnosticats, la qual té una tendència força estable des de l'any 2009 i fins al 2015 (a excepció de l'any 2013), i en els darrers anys s'observa un cert increment essent diagnosticades aquest últim any 5,4 dones per cada 1000 participants.

Figura 3. Evolució de la taxa de tumors diagnosticats en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona des de l'any 2002 fins al 2019.

Resultats de l'activitat realitzada al 2019 segons districte

Respecte l'activitat realitzada durant l'any 2019 pel Programa de Cribratge s'observa com els districtes de Nou Barris, Horta i Sant Martí, són aquells que presenten percentatges més alts de participació, superior al 60%, veure Taula 2. El percentatge més baix de participació correspon al del districte de Sarrià-Sant Gervasi (27,5%). En aquells districtes on es coneixen les dades de la participació de dones estrangeres, s'observa com la participació de les dones nascudes fora d'Espanya és força semblant a la participació global. En el cas del districte de Sarrià-Sant Gervasi la participació de dones estrangeres està per sobre de la participació global (27,5% participació global, vs. 38,8% dones estrangeres).

Els districtes amb una taxa més elevada de controls avançats van ser Eixample (dreta) i Sant Andreu. Les taxes més elevades de proves invasives es van realitzar als districtes de Sant Andreu i en la part del Guinardó. En la detecció de càncers, aquest indicador va del 3,2‰ d'Horta a 6,6 ‰ d'Eixample (esquerra) i Sarrià-St. Gervasi.

Taula 2. Principals indicadors del cribratge total en l'activitat realitzada per districtes a l'any 2019.

	Ciutat Vella	Eixample (esquerra)	Eixample (dreta)	Sants-Montjuïc	Sarrià-St. Gervasi	Gràcia	Horta	Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Total
Població diana	7455	15175	5988	10819	12992	7539	6447	6785	8426	10157	10279	102062
Total exclusions	1581	589	138	227	1481	1030	770	169	487	132	836	7440
Total exclusions (%)	26,9	4,0	2,3	2,1	12,9	15,8	13,6	2,5	6,1	1,3	8,9	7,8
Invitades global	5874	14586	5988	10592	11511	6509	5677	6785	7939	10157	9443	95061
Participació global	3364	6796	2490	5772	3162	3099	3745	3821	5537	5918	6218	49922
Participació (%)	57,3	46,6	41,6	54,5	27,5	47,6	66,0	56,3	69,7	58,3	65,8	52,5
Invitades estrangeres	1572	0	0	0	932	572	0	0	0	0	728	3804
Participació estrangera	821	0	0	0	362	311	0	0	0	0	538	2032
Participació estrangera (%)	52,2	0	0	0	38,8	54,4	0	0	0	0	73,9	53,4
Invitades ¹	4149	8595	2910	6725	5074	3828	3624	4283	5584	6710	6632	58114
Participació regular	3056	5814	2080	5064	2694	2792	3254	3302	4779	5145	5725	43705
Participació regular (%)	73,7	67,6	71,5	75,3	53,1	72,9	89,8	77,1	85,6	76,7	86,3	75,2
Invitades ²	1722	5991	3078	3867	6437	2681	2053	2502	2355	3447	2810	36943
Participació irregular	308	982	410	708	468	307	491	519	758	773	493	6217
Participació irregular (%)	17,9	16,4	13,3	18,3	7,3	11,5	23,9	20,7	32,2	22,4	17,5	16,8
Mamografia fora del programa	644	2868	1524	1373	4431	2239	1059	1750	869	2414	2183	21354
Taxa de cobertura (%)	68,2	66,3	67,0	67,5	66,0	82,0	84,6	82,1	80,7	82,0	89,0	75,0
Cribratge rutinari	3332	6656	2430	5657	3131	3079	3721	3741	5500	5745	6169	49161
Cribratge rutinari (%)	99,0	97,9	97,6	98,0	99,0	99,4	99,4	97,9	99,3	97,1	99,2	98,5
Controls avançats	9	95	49	79	6	2	6	57	3	137	14	457
Controls avançats (%)	0,3	1,4	2,0	1,4	0,2	0,1	0,2	1,5	0,1	2,3	0,2	0,9
Indicació reconvocatòria	155	589	177	497	179	123	168	242	203	367	253	2953
Indicació reconvocatòria (%)	4,6	8,7	7,1	8,6	5,7	4,0	4,5	6,3	3,7	6,2	4,1	5,9
Dones amb proves inv.	51	104	39	80	46	40	23	70	50	103	67	673
Dones amb proves inv. (%)	1,5	1,5	1,6	1,4	1,5	1,3	0,6	1,8	0,9	1,7	1,1	1,3
Càncers detectats	19	45	9	36	21	18	12	19	28	32	30	269
Detecció de càncer (‰)	5,6	6,6	3,6	6,2	6,6	5,8	3,2	5,0	5,1	5,4	4,8	5,4

1. Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.
 2. Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.
- *Dades estratificades no disponibles.

Resultats de l'activitat realitzada en les rondes tancades

Com s'ha dit, anualment es convida a participar en el Programa aproximadament a la meitat de la població diana de la ciutat, la qual cosa vol dir que es necessiten dos o tres anys per tal de completar tot el districte de cribratge (també dit, el fet de tancar la ronda). La Taula 3 mostra els districtes que durant el 2019 tanquen la ronda de cribratge.

Taula 3. Districtes que tanquen ronda de cribratge a l'any 2019.

Districte	Àrea Bàsica de Salut	Any cribratge	Ronda
Ciutat Vella	1A	2018	12 Ronda
	1B, 1C, 1D, 1E	2019	
Eixample	2E, 2I, 2J, 2K	2018	9 Ronda
	2A, 2B, 2C, 2D, 2G, 2H	2019	
Horta-Guinardó	7A, 7C, 7E	2018	10 Ronda
	7B, 7D, 7F, 7G	2019	
Nou Barris	8J	2017	9 Ronda
	8A, 8C, 8F, 8H, 8I	2018	
	8B, 8D, 8E, 8G, 8K, 8L	2019	
Sant Andreu	9A, 9C	2018	9 Ronda
	9H, 9E, 9F, 9I	2019	
Sant Martí	10A, 10B, 10C, 10D, 10E, 10G	2018	12 Ronda
	10F, 10H, 10I, 10J	2019	

Com es pot observar en la Taula 3 amb l'activitat del 2019 es tanca ronda en 6 districtes de la ciutat. Els districtes són Eixample, Nou Barris, Sant Andreu (en 9 ronda tots tres), Horta-Guinardó (10 ronda), Ciutat Vella i Sant Martí (12 ronda).

La Taula 4 mostra els principals indicadors del programa per aquells districtes que tanquen ronda el 2019. Els indicadors mostren l'activitat global de la ronda. El districte de Nou Barris és el que presenta un percentatge més alt de participació seguit d'Horta. D'altra banda, l'Eixample és el que presenta un percentatge més baix de participació. Respecte la cobertura mínima coneguda, el districte de Sant Martí és el que presenta la cobertura més alta (88,8%) i l'esquerra de l'Eixample la

més baixa (65,8%). En global, la cobertura mínima coneguda supera el llindar mínim acceptable dels valors recomanats en els estàndards de qualitat (65-70%).

Taula 4. Principals indicadors del cribratge total en els districtes que tanquen ronda a l'any 2019.

	Ciutat Vella	Eixample (Esq.)	Eixample (Dre.)	Horta	Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Total
Població diana	8986	19392	16198	13392	9795	21251	19487	30121	138622
Total exclusions	1775	690	622	1219	251	1139	464	2619	8779
Total exclusions (%)	24,6	3,7	4,0	10,0	2,6	5,7	2,4	9,5	6,8
Invitades global	7211	18702	15576	12173	9544	20112	19231	27502	130051
Participació global	4315	8653	7345	8015	5408	13684	11145	17798	76363
Participació (%)	59,8	46,3	47,2	65,8	56,7	68,0	58,0	64,7	58,7
Invitades estrangeres	1786	0	0	0	0	0	0	2330	4116
Participació estrangeres	958	0	0	0	0	0	0	1602	2560
Participació estrangeres (%)	53,6	0	0	0	0	0	0	68,8	62,2
Invitades ¹	5185	11005	8795	8296	6190	14687	12708	19137	86003
Participació regular	3931	7381	6372	6987	4732	11958	9817	16343	67521
Participació regular (%)	75,8	67,1	72,5	84,2	76,4	81,4	77,3	85,4	78,5
Invitades ²	2023	7697	6781	4141	3354	5959	6523	8362	44840
Participació irregular	384	1272	973	1028	676	1726	1328	1455	8842
Participació irregular (%)	19,0	16,5	14,3	24,8	20,2	29,0	20,4	17,4	19,7
Mamografia fora del programa	837	3647	4660	1937	2546	2191	5172	6626	27616
Taxa de cobertura (%)	71,4	65,8	77,1	81,8	83,3	78,9	84,8	88,8	80,0
Cribratge rutinari	4280	8477	7164	7957	5292	13581	10868	17665	75284
Cribratge rutinari (%)	99,2	98,0	97,5	99,3	97,9	99,2	97,5	99,3	98,6
Controls avançats	10	121	155	14	81	18	217	31	647
Controls avançats (%)	0,2	1,4	2,1	0,2	1,5	0,1	1,9	0,2	0,8
Indicació reconvocatòria	188	752	508	363	254	618	640	714	4117
Indicació reconvocatòria (%)	4,4	8,7	6,9	4,5	4,7	4,5	5,7	4,0	5,4
Dones amb proves inv.	58	127	319	53	223	112	419	219	1530
Dones amb proves inv. (%)	1,3	1,5	4,3	0,7	4,1	0,8	3,8	1,2	2,0
Càncers detectats	21	55	23	29	30	66	52	93	369
Detecció de càncer (‰)	4,9	6,4	3,1	3,6	5,5	4,8	4,7	5,2	4,8

1. Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.

2. Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

La Figura 4 mostra l'evolució de la participació en els diferents districtes de la ciutat segons rondes acabades des de l'any 2003 fins l'any 2019. La Figura 5 mostra específicament els 6 districtes que van tancar ronda l'any 2019. En aquestes figures destaca la tendència decreixent en la participació al districte de Sant Andreu. En aquest districte s'observa una participació del 61,1% en la ronda del 2007 arribant al 58,0 en l'actual ronda del 2019, disminuint 3,1 punts percentuals en el període transcorregut. També destaca l'augment de participació en aquesta última ronda dels districtes de Eixample, Horta-Guinardó i Nou Barris, els quals presenten una tendència creixent. El districte de Sant Martí presenta uns percentatges de participació força estables. En el cas del districte de Ciutat Vella s'observa un repunt de la participació en aquesta darrera ronda 2019.

Figura 4. Evolució del percentatge de la participació en els districtes de la ciutat en rondes finalitzades.

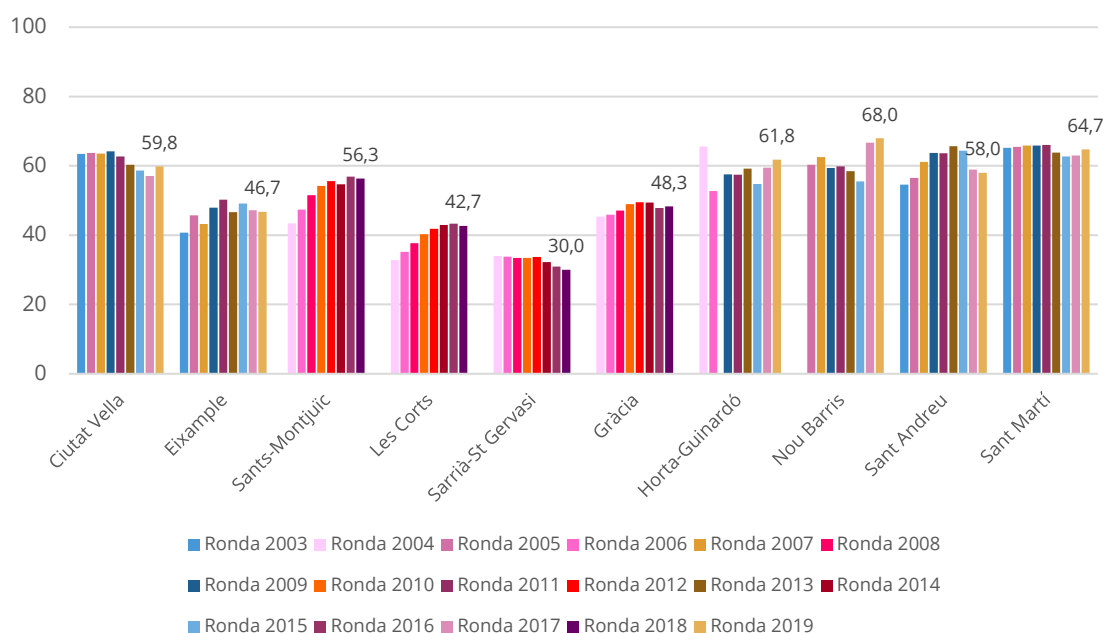
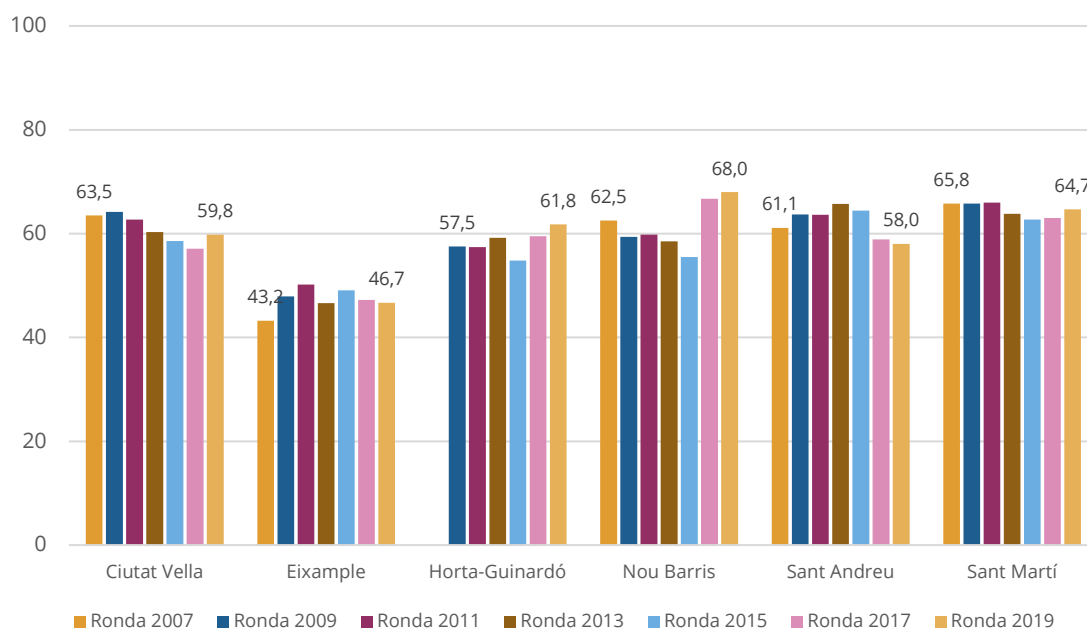

Figura 5. Evolució del percentatge de la participació en els districtes de la ciutat en finalitzat ronda l'any 2019.

Resultats de l'activitat de cribratge segons hospital proveïdor

Quant a la participació en el global dels cribratges segons hospital proveïdor de la zona d'influència (Taula 5), aquesta dada oscil·la entre el 34,7% i el 68,2% essent l'Hospital de l'Esperança el que té una menor participació en el programa, i l'Hospital de la Vall d'Hebron el que mostra una major participació durant l'any 2019. Quant als controls avançats en el total dels cribratges, els hospitals Clínic i Sant Pau presenten dades per sobre del 1%, valors que es trobarien fora dels estàndards de qualitat establerts (<1%). Pel que fa a la detecció de càncers, l'Hospital Clínic i l'Hospital de l'Esperança són els que han detectat un major nombre de càncers. El percentatge de reconvocatòria en el conjunt de cribratges es troba entre el 4,0% de l'Hospital del Vall d'Hebron i el 8,6% de l'Hospital Clínic.

Taula 5. Principals indicadors del cribratge total segons proveïdor de la zona. Barcelona, any 2019.

	HOSPITAL DEL MAR	HOSPITAL DE L'ESPERANÇA	HOSPITAL CLÍNIC	HOSPITAL DE SANT PAU	HOSPITAL DEL VALL D'HEBRON	TOTAL
Població diana	17734	20531	25994	23369	14873	102501
Total exclusions	2417	2511	816	439	1257	7440
Total exclusions (%)	15,8	13,9	3,2	1,9	9,2	7,8
Invitades global	15317	18020	25178	22930	13616	95061
Participació global	9582	6261	12568	12229	9282	49922
Participació (%)	62,6	34,7	49,9	53,3	68,2	52,5
Invitades estrangeres	2300	1504	0	0	0	3804
Participació estrangera	1359	673	0	0	0	2032
Participació estrangera (%)	59,1	44,7	0	0	0	53,4
Invitades ¹	10781	8902	15320	13903	9208	58114
Participació regular	8781	5486	10878	10527	8033	43705
Participació regular (%)	81,4	61,6	71,0	75,7	87,2	75,2
Invitades ²	4532	9118	9858	9027	4408	36943
Participació irregular	801	775	1690	1702	1249	6217
Participació irregular (%)	17,7	8,5	17,1	18,9	28,3	16,8
Mamografia fora del programa	2827	6670	4241	5688	1928	21354
Taxa de cobertura (%)	81,0	71,8	66,8	78,1	82,3	75,0
Cribratge rutinari	9501	6210	12313	11916	9221	49161
Cribratge rutinari (%)	99,2	99,2	98,0	97,4	99,3	98,5
Controls avançats	23	8	174	243	9	457
Controls avançats (%)	0,2	0,1	1,4	2,0	0,1	0,9
Indicació reconvocatòria	408	302	1086	786	371	2953
Indicació reconvocatòria (%)	4,3	4,8	8,6	6,4	4,0	5,9
Dones amb proves inv.	118	86	184	212	73	673
Dones amb proves inv. (%)	1,2	1,4	1,5	1,7	0,8	1,3
Càncers detectats	49	39	81	60	40	269
Detecció de cancer (‰)	5,1	6,2	6,4	4,9	4,3	5,4

1. Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.

2. Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

Conclusions

- Activitat realitzada durant el 2019
 - La participació global en el Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona és del 52,5% i es manté aquesta participació semblant a la dels anys anteriors.
 - La cobertura mínima coneguda és del 75,0% (és a dir, cribratge pel PDPCM i cribratge per altres vies, principalment, assistència privada).
 - La participació en el Programa de dones estrangeres és del 53,4%, un punt superior a la participació global.
 - El percentatge de controls avançats (controls als 12 mesos) es situa en 0,9%.
 - La taxa de detecció de tumors es situa en 5,4‰ essent igual que la darrera d'avaluació. Essent aquests dos anys la taxa més alta enregistrada en el PDPCM.
- Estàndards de qualitat
 - La participació segueix sent baixa i lluny d'assolir els valors recomanats segons guies europees, establert en un mínim del 65%.
 - Els controls avançats, en global, es mantenen per sota del 1%, tal i com, s'estableix segons els estàndards de qualitat.
 - La reconvocatòria ha disminuït respecte d'altres anys i segueix dins dels paràmetres establerts (inferiors 1%).
 - La taxa de tumors ha augmentat però segueix dins dels límits.
- Activitat en els districtes que tanquen ronda de cribratge en el 2019
 - Segueix la tendència observada en la participació per districtes. Dels 6 districtes que han finalitzat ronda en aquest 2019 els de nivell socioeconòmic més baix, com Nou Barris, presenta major participació. Per contra, aquells de major nivell presenten menor participació.
 - En aquests 6 districtes s'observa una tendència creixent en l'evolució sobre participació, excepte en el cas del districte de Sant Andreu.

Recomanacions

- En la nova migració dels hospitals a una nova aplicació, recomanem que es millori el recull de les dades en aquells indicadors de procés, com ara la cobertura (mamografies fetes per una altra via externa al Programa) i en especial les dades referents a població immigrant.
- Cal analitzar, conjuntament amb els hospitals, les mesures a millorar referents al global del Programa per tal de garantir una alta qualitat vers la població diana de la ciutat de Barcelona.
- Des de l'Oficina Tècnica de Barcelona (ASPB) s'està duent a terme, amb la col·laboració de tots els hospitals, l'estudi de cobertura del programa a la ciutat, que ha de permetre aclarir algunes de les pràctiques de control mamogràfic fins ara desconegudes.

Bibliografia

1. Servei Català de la Salut. Programa de detecció precoç del càncer de mama. Àmbit territorial de Ciutat Vella i Sant Martí. Barcelona; 1996.
2. Comissió Assessora de Cribratge de Càncer. El cribratge de càncer de mama: revisió dels beneficis i efectes adversos. 2014.
3. Pla Director d'Oncologia. Pla contra el Càncer a Catalunya 2015-2020.
4. Pla Director d'Oncologia. Pla Director d'oncologia 2017-2019. L'Hospitalet de Llobregat.
5. Perry N, Broeders M, de Wolf C, Tornberg S, Holland R, von Karsa L. European guidelines for quality assurance in breast cancer screening and diagnosis. 4th ed. [Internet]. Luxembourg; 2006 [cited 2017 May 15]. Available from: http://ec.europa.eu/health/ph_projects/2002/cancer/fp_cancer_2002_ext_guid_01.pdf
6. Agència de Salut Pública de Barcelona. Butlletí Informatiu de l'Oficina Tècnica del Programa de Detecció Precoç de Càncer de Mama de Barcelona. Núm 1. Barcelona; 2006.

Annex

Taula 6. Resultat del cribratge realitzat en les dones de Ciutat Vella durant la dotzena ronda de cribratge. Barcelona 2018-2019.

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
1A Barceloneta	1er cribratge	389	134	34,4	0
	2on o succes.	948	817	86,2	2
	TOTAL	1337	951	71,1	2
1B Casc Antic	1er cribratge	620	182	29,4	1
	2on o succes.	985	802	81,4	6
	TOTAL	1605	984	61,3	7
1C Gòtic	1er cribratge	400	90	22,5	1
	2on o succes.	640	512	80,0	3
	TOTAL	1040	602	57,9	4
1D Raval Sud	1er cribratge	631	202	32,0	0
	2on o succes.	938	710	75,7	3
	TOTAL	1569	912	58,1	3
1E Raval Nord	1er cribratge	640	155	24,2	1
	2on o succes.	1020	711	69,7	4
	TOTAL	1660	866	52,2	5
CIUTAT VELLA	1er cribratge	2680	763	28,5	3
	2on o succes.	4531	3552	78,4	18
	TOTAL	7211	4315	59,8	21

Taula 7. Resultat del cribratge realitzat en les dones de l'Eixample durant la novena ronda de cribratge. Barcelona 2018-2019.

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
2A Sant Antoni	1er cribratge	2148	449	20,9	2
	2on o succes.	2033	1506	74,1	7
	TOTAL	4181	1955	46,8	9
2B Via Roma	1er cribratge	2030	400	19,7	6
	2on o succes.	1899	1421	74,8	9
	TOTAL	3929	1821	46,3	15
2C Rosselló	1er cribratge	2168	417	19,2	4
	2on o succes.	2128	1636	76,9	11
	TOTAL	4296	2053	47,8	15
2D Universitat	1er cribratge	1140	191	16,8	3
	2on o succes.	1040	776	74,6	3
	TOTAL	2180	967	44,4	6
2E Casanovas	1er cribratge	2175	411	18,9	1
	2on o succes.	1941	1446	74,5	9
	TOTAL	4116	1857	45,1	10
2G Dreta Eixample	1er cribratge	1522	197	12,9	3
	2on o succes.	1195	804	67,3	3
	TOTAL	2717	1001	36,8	6
2H Sant Joan	1er cribratge	1600	264	16,5	1
	2on o succes.	1671	1225	73,3	2
	TOTAL	3271	1489	45,5	3
2I Sagrada Família	1er cribratge	1079	205	19,0	0
	2on o succes.	1572	1205	76,7	5
	TOTAL	2651	1410	53,2	5
2J Carles I	1er cribratge	1766	358	20,3	1
	2on o succes.	1793	1353	75,5	2
	TOTAL	3559	1711	48,1	3
2K Gaudí	1er cribratge	1462	315	21,5	2
	2on o succes.	1916	1419	74,1	4
	TOTAL	3378	1734	51,3	6
EIXAMPLE	1er cribratge	17090	3207	18,8	23
	2on o succes.	17188	12791	74,4	55
	TOTAL	34278	15998	46,7	78

Taula 8. Resultat del cribratge realitzat en les dones d'Horta-Guinardó durant la desena ronda de cribratge. Barcelona 2018-2019.

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
7A Sanllehy	1er cribratge	1014	240	23,7	2
	2on o succes.	1745	1347	77,2	9
	TOTAL	2759	1587	57,5	11
7B Sardenyà	1er cribratge	1129	260	23,0	1
	2on o succes.	1476	1163	78,8	7
	TOTAL	2605	1423	54,6	8
7C Carmel	1er cribratge	1031	401	38,9	2
	2on o succes.	1591	1373	86,3	5
	TOTAL	2622	1774	67,7	7
7D Lisboa	1er cribratge	1176	305	25,9	0
	2on o succes.	1992	1791	89,9	4
	TOTAL	3168	2096	66,2	4
7E Vall d'Hebron	1er cribratge	1625	556	34,2	3
	2on o succes.	2249	1940	86,3	7
	TOTAL	3874	2496	64,4	10
7F Lisboa	1er cribratge	989	288	29,1	4
	2on o succes.	1520	1361	89,5	4
	TOTAL	2509	1649	65,7	8
7G Guinardó	1er cribratge	1705	452	26,5	4
	2on o succes.	2475	1946	78,6	7
	TOTAL	4180	2398	57,4	11
HORTA-GUINARDÓ	1er cribratge	8669	2502	28,9	16
	2on o succes.	13048	10921	83,7	43
	TOTAL	21717	13423	61,8	59

Taula 9. Resultat del cribratge realitzat en les dones de Nou Barris durant la novena ronda de cribratge. Barcelona 2017-2019.

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
8A Turó de la Peira	1er cribratge	537	145	27,0	1
	2on o succes.	786	659	83,8	3
	TOTAL	1323	804	60,8	4
8B Rio de Janeiro-Porta	1er cribratge	7	5	71,4	0
	2on o succes.	38	48	126,3	0
	TOTAL	45	53	117,8	0
8C Turó de la Peira	1er cribratge	878	384	43,7	3
	2on o succes.	1038	832	80,2	0
	TOTAL	1916	1216	63,5	3
8D Rio de Janeiro-Prosperitat	1er cribratge	11	7	63,6	0
	2on o succes.	51	45	88,2	0
	TOTAL	62	52	83,9	0
8E Rio de Janeiro-Verdum	1er cribratge	7	6	85,7	0
	2on o succes.	55	57	103,6	0
	TOTAL	62	63	101,6	0
8F Guineueta	1er cribratge	1387	492	35,5	2
	2on o succes.	2467	2142	86,8	12
	TOTAL	3854	2634	68,3	14
8G Roquetes	1er cribratge	615	264	42,9	1
	2on o succes.	1247	1126	90,3	6
	TOTAL	1862	1390	74,7	7
8H Ciutat Meridiana	1er cribratge	589	311	52,8	2
	2on o succes.	1164	1007	86,5	5
	TOTAL	1753	1318	75,2	7
8I Chafarinas	1er cribratge	878	392	44,6	0
	2on o succes.	1440	1237	85,9	7
	TOTAL	2318	1629	70,3	7
8J Cotxeres	1er cribratge	830	281	33,9	2
	2on o succes.	837	681	81,4	3
	TOTAL	1667	962	57,7	5
8K Porta	1er cribratge	643	196	30,5	1
	2on o succes.	1404	1169	83,3	6
	TOTAL	2047	1365	66,7	7
8L Prosperitat-Verdum	1er cribratge	960	312	32,5	4
	2on o succes.	2243	1886	84,1	8
	TOTAL	3203	2198	68,6	12
NOU BARRIS	1er cribratge	5739	2287	39,9	16
	2on o succes.	9123	7834	85,9	50
	TOTAL	14862	10121	68,1	66

Taula 10. Resultat del cribratge realitzat en les dones de Sant Andreu durant la novena ronda de cribratge. Barcelona 2018-2019.

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
9A Sagrera	1er cribratge	1665	376	22,6	1
	2on o succes.	3023	2396	79,3	11
	TOTAL	4688	2772	59,1	12
9C Congrés	1er cribratge	1749	437	25,0	3
	2on o succes.	2637	2018	76,5	5
	TOTAL	4386	2455	56,0	8
9D Sant Andreu	1er cribratge	1579	373	23,6	5
	2on o succes.	2723	2191	80,5	9
	TOTAL	4302	2564	59,6	14
9E Bon Pastor	1er cribratge	518	69	13,3	0
	2on o succes.	1071	816	76,2	6
	TOTAL	1589	885	55,7	6
9F Via Barcino	1er cribratge	353	52	14,7	0
	2on o succes.	673	532	79,0	4
	TOTAL	1026	584	56,9	4
9G Sant Andreu	1er cribratge	1201	253	21,1	1
	2on o succes.	2039	1632	80,0	7
	TOTAL	3240	1885	58,2	8
SANT ANDREU	1er cribratge	7065	1560	22,1	10
	2on o succes.	12166	9585	78,8	42
	TOTAL	19231	11145	58,0	52

Taula 11. Resultat del cribratge realitzat en les dones de Sant Martí durant la dotzena ronda de cribratge. Barcelona 2018-2019.

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
10A Vila Olímpica	1er cribratge	1786	464	26,0	2
	2on o succes.	2581	2188	84,8	10
	TOTAL	4367	2652	60,7	12
10B Ramon Turró	1er cribratge	1257	364	29,0	0
	2on o succes.	1920	1647	85,8	8
	TOTAL	3177	2011	63,3	8
10C Poblenou	1er cribratge	802	250	31,2	2
	2on o succes.	1536	1380	89,8	11
	TOTAL	2338	1630	69,7	13
10D Besòs	1er cribratge	905	365	40,3	4
	2on o succes.	2131	1909	89,6	12
	TOTAL	3036	2274	74,9	16
10E Encants	1er cribratge	903	215	23,8	2
	2on o succes.	1094	895	81,8	5
	TOTAL	1997	1110	55,6	7
10F Camp de l'Arpa	1er cribratge	1261	275	21,8	2
	2on o succes.	1489	1207	81,1	8
	TOTAL	2750	1482	53,9	10
10G El Clot	1er cribratge	1256	326	26,0	1
	2on o succes.	1888	1577	83,5	6
	TOTAL	3144	1903	60,5	7
10H Sant Martí-Verneda Nord	1er cribratge	802	286	35,7	2
	2on o succes.	1531	1321	86,3	6
	TOTAL	2333	1607	68,9	8
10I La Pau	1er cribratge	431	197	45,7	1
	2on o succes.	939	823	87,6	3
	TOTAL	1370	1020	74,5	4
10J Sant Martí-Verneda Sud	1er cribratge	914	296	32,4	0
	2on o succes.	2076	1813	87,3	8
	TOTAL	2990	2109	70,5	8
SANT MARTÍ	1er cribratge	10317	3038	29,4	16
	2on o succes.	17185	14760	85,9	77
	TOTAL	27502	17798	64,7	93

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

La Salut en xifres

Connectem
f t o in

www.aspb.cat